

Bakonyi István

Életszelídítés

Szegedi Kovács György: Pompeji mozaikok

Különös, a szerzőtől kissé szokatlan mű az új kötet utolsó előtti verse, a Találkozás a gyönyörű régészsnővel. Tán kissé morbid is. Az idő a messzi jövő, amikor költőnk testéből csak csontváz marad (de az is lehet, hogy ez valaki másnak a csontváza), s azt finom mozdulatokkal „pamacsolja ki” a gyönyörű régészsnő. S az aprólékos leírás végén: „A régész nő feláll, én fekvé maradok; / a lét tökéletes maradványa, / ismeretlen katonája a Mindenségnek...”. S a halott vár, egészen addig, míg valaki a nevéen szólítja. S ez a „valaki” természetesen nem a régészsnő már...

Mondom, kissé szokatlan, de nagyon is jellemző Szegedi Kovács-vers ez. Hiszen - miként a kötetet szerkesztő Román Károly helyesen látja - „...verseiben nagyon is konkrétan, egyik-másikban már-már naturálisan ... van jelen az ismert, tapasztalati világ, de ennek működésében is érzi Isten jelenlétét.”

Igen, így van, sőt: mindenütt érzi, de ez nem is lehet másképp. A Teremtő ugyanis hite szerint benne van minden rezdülésben, az anyagi és a szellemi világ minden részletében.

Benne van, amikor éjszakai csöndben szoltárt éneklő anyját idézi föl, de akkor is, amikor Jézus Krisztus jelenik meg, különösen a Vér című versben. Arra is gondolhat az ember, hogy mi könnyedén beszélünk a keresztre feszített Megváltóról, de vajon hogyan érne bennünket, ha egyszer a maga testi-szellemi mivoltában megjelenne előttünk. Fölsimernék-e átsebzett kezét, s egyáltalán hinnénk-e neki? Igen, Szegedi Kovács György ilyen kérdéseket is ébreszt olvasójában, aki egyre inkább elmélyed a költő versvilágában.

S ez a versvilág egyre mélyebb, egyre meditatívabb, itt-ott filozofálabb, s egyértelműen metafizikus. Szerencsések az arányok: tematikailag, esztétikailag is. Az evilág és a transzcendencia viszonyában. A mértéket sosem téveszti szem elől, de hitbuzgalmi naivitás sem jellemzi. Ahogyan önmagáról állítja: nem vallásos költő ő a szó hagyományos értelmében, ám a hit, a vallás (s ennek nagyon is körülhatárolható gyakorlata, hiszen ő maga elvégezte az adventista teológiát) mégiscsak minden megnyilvánulásában, minden leírt sorában jelen van. Úgy, ahogy a legnagyobbak esetében. S persze nem a „hitbuzgalminak” nevezhető versfaragás értelmében. S az az élettrajzi körülmény sem mellékes talán, hogy Szegedi Kovács György nem az irodalommal, vagy valami hasonló hivatással keresi kenyerét. Ez a tény valószínűleg meg is óvja számos olyan hordaléktól, ami nem szolgálná kristálytisztán lírai tevékenységét. Ugyanakkor hátrányt sem szenved: jelen van az ország szinte minden valamirevaló folyóiratában, s kötetei száma hasonlóképpen szépen gyarapodik. Egyre otthonosabb az irodalom világában, s azt hiszem, nehéz lenne ma már nem venni tudomást létezéséről, ha a mai magyar líra főbb törekvéseit figyeljük. Pedig érik azért őt is döbbenetes hatások, például a líra iránti érdektelenség, a vers sokak szerinti fölöslegessé válása. Következésképpen, tudatos cselekvése azonban szembeszáll minden visszahúzó törekvéssel, hiszen konokul hisz a leírt szó erejében, a „lélektől lélekig” ható vers nélkülözhetetlenségében. Úgy, ahogy egyedül érdemes a költőnek, még ha heroikusnak is tűnik mindez.

Egyszerre hat erre a költészetre Takács Imre röögös, nehéz világa, és hasonlóképpen Pilinszky János vagy Kalász Márton spiritualitása, a végsőkig lecsupasztatott és elvont, fogalmi eszközökkel alig lefordítható versbeszéde. Az emberi történelem elemei vegyülnek a magánlét élményvilágával, az anya, a feleség iránti hűséggel. Emberi történelmet mondtam, s nem politikát vagy közéletiséget. Ez utóbbi ugyanis távol áll költőnk világától, ám nincs ebben semmi rendkívüli, hiszen a „metafizikus szellemiség” egyben távol is tartja mindettől. Szelíd a hang, miként szelíd maga a költő, maga az ember is. Szelíd, de – ha kell – magasztos is. Miként az Életnek leheletét kötetnyitó soraiban: „teremté tehát / a költő verset / az ő hasonlatosságára / saját képére / teremté őt...”. Igen, a teremtő költő eszménye a fontos Szegedi Kovács György számára. S ez nagy ajándék.

(Ráció Kiadó, 2005.)